

Το κενό

Εγχειρίδιο όρων συμμετοχής φοιτητικών εργασιών
στην 7^η Πανελλήνια Έκθεση Αρχιτεκτονικού έργου

Περιεχόμενα τεύχους:

- 1.** Αναλυτική προκήρυξη
- 2.** Η έννοια του Κενού
- 3.** Τρόπος συμμετοχής
- 4.** Χρονοδιάγραμμα
- 5.** Στοιχεία επικοινωνίας

1. Αναλυτική προκήρυξη

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Νομού Αχαΐας ανακοινώνει την διοργάνωση της 7^{ης} πανελληνίας έκθεσης αρχιτεκτονικού έργου, με τίτλο το KENO που θα πραγματοποιηθεί στην πόλη της Πάτρας τον Μάιο του 2013. Έχοντας στόχο την προβολή του αρχιτεκτονικού έργου, ο σύλλογος διοργανώνει κάθε τρία χρόνια, με απαρχή το 1994, τις πανελλήνιες εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου. Πρόθεση των εκθέσεων αυτών είναι η παρουσίαση της σκέψης των σύγχρονων ελλήνων αρχιτεκτόνων και ταυτόχρονα η δημιουργία προϋποθέσεων ανοικτού διαλόγου ανάμεσα στους αρχιτέκτονες και το ευρύ κοινό.

Μέσα από τον θεσμό της πανελληνίας έκθεσης αρχιτεκτονικής επιδιώκεται κάθε φορά να διαμορφωθούν οι προσήκουσες προϋποθέσεις για μια κριτική διάθεση των ίδιων των αρχιτεκτόνων απέναντι στα έργα τους αλλά και να εκτεθεί γενικότερα η πορεία της εγχώριας αρχιτεκτονικής εξέλιξης. Η συγκεκριμένη διοργάνωση έχει πλέον καταστεί ένας διάυλος επικοινωνίας της αρχιτεκτονικής με το ευρύ κοινό, με αποτέλεσμα να αποτελεί μια ευκαιρία καλύτερης κατανόησης της σημασίας του αρχιτεκτονικού έργου από αυτούς στους οποίους απευθύνεται η αρχιτεκτονική μέσα στα πλαίσια της καθημερινότητας.

Η οργανωτική επιτροπή της 7^{ης} πανελληνίας έκθεσης αρχιτεκτονικού έργου, συνεκτιμώντας την σημερινή κοινωνική και οικονομική συγκυρία, θεωρεί ότι η έκθεση και η αρχιτεκτονική γενικότερα δύναται να δώσει ένα μήνυμα αισιοδοξίας και δημιουργικότητας, δείχνοντας ότι η ανάκαμψη και η ανάπτυξη θα επέλθει μέσω της ποιοτικής δημιουργίας και κατανόησης των θεμελίων της αρχιτεκτονικής. Επιδιώκεται συνεπώς να προβληθεί και να αναδειχθεί ένα σύνολο αρχιτεκτονικών έργων που θα ανταποκρίνονται στο θέμα της έκθεσης, ούτως ώστε να γίνει αντιληπτή η σημασία και η σπουδαιότητα της σύνδεσης ανάμεσα στη δημιουργική και την παραγωγική διαδικασία ενός αρχιτεκτονικού έργου, αλλά και στο σύνολο των αναγκών που προκύπτουν στα πλαίσια της σημερινής κοινωνικής πραγματικότητας.

Η σχέση των αρχιτεκτόνων με το ευρύ κοινό προϋποθέτει αλλά και οδηγεί αναπόφευκτα σε μια διαδικασία που θέτει ερωτήματα. Η αρχιτεκτονική συνιστά ένα μέσο που παρέχει δυνατότητες έρευνας, σχεδιασμού και εφαρμογής μιας ιδέας στο περιβάλλον, θέτει όρια στο χώρο και διερευνά την σχέση κενού – πλήρους. Εντούτοις, τι προσφέρει ένα αρχιτεκτονικό έργο στους αποδέκτες του; Σε ποιους απευθύνεται και ποιους αφορά η αρχιτεκτονική; Η οργανωτική επιτροπή της 7^{ης} πανελληνίας έκθεσης αρχιτεκτονικού έργου θέτοντας ένα κρίσιμο και διαχρονικό όρο, όπως το κενό, επιδιώκει να δωθούν απαντήσεις τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, μέσα από υλοποιημένα και μη έργα, αλλά συγχρόνως και να τονιστεί η δυνατότητα του ανθρώπου να δημιουργεί, να σχεδιάζει και τελικά να "καλύπτει" διαφόρων ειδών κενά.

Υπάρχουν κενά στη φύση ή απλώς είναι δημιουργήματα της ανθρώπινης φύσης; Αποτελεί το κενό ένα ερέθισμα δημιουργίας για τον άνθρωπο; Η συστηματική μελέτη του κενού από επιστήμονες, καλλιτέχνες αλλά και φιλοσόφους αποδεικνύει ότι πρόκειται για έναν όρο με πολλαπλές σημασιολογικές εκφάνσεις. Οι ιδέες, οι κανόνες και ο τρόπος βάση των οποίων οι αρχιτέκτονες διαχειρίζονται το ζήτημα του κενού σήμερα, θα αποτελέσουν τον άξονα για έναν ευρύτερο προβληματισμό, για έναν εναλλακτικό τρόπο προσέγγισης της αρχιτεκτονικής.

Η ομάδα της διοργάνωσης αποτελείται αλφαβητικά από τους:

- Αναστασοπούλου Μαρία
- Ασκούνη Δήμητρα
- Λόη Ολυμπία
- Μπαλαφούτης Θάνος
- Ξυπολιά Ελένη
- Πάγκαλος Παναγιώτης
- Πανταζόπουλος Γιάννης
- Σιαμπάνη Μαρία
- Τζίνης Ανδρέας
- Τσονάκας Βασίλης

Συντονιστής οργανωτικής επιτροπής: Πανταζόπουλος Γιάννης

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Νομού Αχαΐας προτίθεται να εντάξει στο βασικό κορμό της έκθεσης επιλεγμένα αντιπροσωπευτικά φοιτητικά θέματα κρίνοντας ότι το ιδιαίτερα σημαντικό έργο που παράγεται στις αρχιτεκτονικές σχολές της χώρας πρέπει να παίρνει δημόσια προβολή. Οι φοιτητικές συμμετοχές θα εκτεθούν σε διαμορφωμένο χώρο παράλληλα με την κύρια έκθεση.

Η ομάδα των επιμελητών καλεί τις αρχιτεκτονικές σχολές της χώρας να συμμετάσχουν στη διοργάνωση προτείνοντας δύο (2) προπτυχιακές ερευνητικές εργασίες και δύο (2) προπτυχιακές διπλωματικές ή μεταπτυχιακές εργασίες που κατά την κρίση των σχολών διαπραγματεύονται την έννοια του κενού. Οι φοιτητικές εργασίες πρέπει να έχουν εκπονηθεί στο χρονικό διάστημα 2009-2012.

Για λόγους δεοντολογίας στην έκθεση δε θα συμμετάσχουν με έργα τους οι επιμελητές. Κατά συνέπεια φοιτητικές εργασίες, διπλωματικές ή μεταπτυχιακά θέματα στα οποία έχουν συμμετάσχει μέλη της ομάδας των επιμελητών, όπως αναγράφονται παραπάνω, δεν θα μπορούν να εκτεθούν.

2. Η έννοια του ΚΕΝΟΥ

Κύριος θεματικός άξονας της έκθεσης ορίζεται η σχέση της αρχιτεκτονικής με την έννοια του κενού. Η ανθρώπινη πράξη και δράση προϋποθέτει έναν κενό χώρο και τη κίνηση του σε αυτόν, έτσι ώστε ο χώρος να αποκτήσει ρευστή και συνεχή μορφή. Έτσι το κενό ταυτίζεται με τη κίνηση και το χρόνο, κυριαρχεί ως φορέας και εργαλείο για την κατανόηση του χώρου. Η δε ουσία του χώρου καθορίζεται από τη χωρική και χρονική παρουσία της κίνησης και αυτή ακριβώς η σχέση χώρου - χρόνου παραμορφώνεται ή διαμορφώνεται από το αρχιτεκτονικό έργο.

Ενώ το κενό υπονοεί το άδειο, το δίχως περιεχόμενο, το μη κατειλημμένο, ο ίδιος ο χώρος επαναπροσδιορίζει ολόκληρες δομές δίνοντας μια σειρά από απρόσμενες διαστάσεις. Έτσι ένας χώρος κενός ύλης δεν αποτελεί χώρο κενό νοήματος: κάθε κενός τόπος αντλεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του από τα γεγονότα, την ιστορία, τη συλλογική μνήμη μιας κοινωνίας.

Το κενό αποτελεί αδιαμφισβήτητα μια από τις βασικές έννοιες και στη σκέψη του αρχιτέκτονα. Τα αρχιτεκτονικά έργα εγκαθίστανται στο κενό και ταυτόχρονα παράγουν όρια εντός των οποίων υφίσταται το κενό. Η πολλαπλότητα των ορισμών και των παραδειγμάτων επί του κενού εκφράζει τη δυσκολία αποδοχής ενός μοναδικού ορισμού. Η εννοιολογική έκφανση του κενού εξαρτάται από την εκάστοτε χρήση του όρου εντός του αρχιτεκτονικού λεξιλογίου. Το πλαίσιο του συγκεκριμένου προβληματισμού αναδεικνύει η οργάνωση των διαφορετικών ερωτημάτων που εμφανίζει η σχέση των αρχιτεκτόνων με το κενό: α) Πώς εξελίχθηκε ιστορικά η έννοια του κενού στην αρχιτεκτονική; β) Βάσει ποιών κριτηρίων αντιμετωπίζουν σήμερα οι αρχιτέκτονες το κενό; γ) είναι το κενό αφετηρία, προϋπόθεση, αναγκαιότητα ή στόχος του αρχιτέκτονα;

Συχνά οι αρχιτέκτονες, προσδοκώντας να δώσουν μορφή στο κενό, διερευνούν τη σχέση του με το πλήρες και σχολιάζουν τις μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις. Η έννοια της δόμησης και οι ποικίλοι μετασχηματισμοί της (ανοικοδόμηση, αναδόμηση, αποδόμηση, κ.ά.) είναι αποτέλεσμα αυτής της επεξεργασίας. Ποιές είναι εντούτοις εκείνες οι σταθερές στην ιστορία της αρχιτεκτονικής, οι οποίες οριοθετούν την υπόσταση του κενού; Είναι η απώλεια του πλήρους; Είναι η άρνηση της ύλης; Είναι η απουσία της μορφής; Κρατώντας αποστάσεις από μια φιλοσοφική προσέγγιση της ιδέας του κενού, του απόλυτου κενού, της κενότητας, κ.ο.κ., σε πραγματιστικό επίπεδο εάν κενό σημαίνει το μη υπάρχον, το μη πλήρες, τότε η αρχιτεκτονική λειτουργεί ως μια διαδικασία οριοθέτησης του κενού.

Πράγματι, η οριοθέτηση του κενού αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του αρχιτεκτονικού έργου. Ανατρέχοντας σε διαφορετικές περιόδους της ιστορίας παρατηρούμε ότι η σχέση κενού και αρχιτεκτονικής εξελίχθηκε παράλληλα με την ανάπτυξη των κοινωνιών, της οικονομίας, της τεχνολογίας και κατ' επέκταση των πραγματοποιημένων αστικών συνόλων.

Το κενό ασφαλώς δεν ταυτίζεται μόνον με τον ελεύθερο χώρο εντός του οποίου τοποθετείται ένα κτήριο ή με τον εσωτερικό χώρο ενός οικοδομήματος. Οριοθετημένα κενά αποτελούν οι δρόμοι, οι πλατείες, τα πάρκα, οι κήποι, οι αδιαμόρφωτοι ή οι εγκαταλελειμμένοι χώροι της πόλης. Το αστικό κενό ερμηνεύεται ως ένα «δοχείο», μία αόρατη μεμβράνη που είτε μπορεί να επαναπροσδιορίζεται συνεχώς, είτε να αποτελεί ένα ξεχωριστό και ιδιωματικό τόπο. Ακόμη και όταν τα όρια δεν είναι διακριτά ο δημόσιος χώρος ερμηνεύεται από τους πολίτες με όρους πυκνότητας, συγκέντρωσης, αλληλεπίδρασης, μετατρέποντας ένα αστικό κενό, όπως π.χ. μια πλατεία, σε μια αυστηρά

καθορισμένη περιοχή κοινωνικής συμβίωσης. Τα κενά αυτά, είτε σχεδιασμένα είτε προκύπτοντα έπειτα από αφαίρεση δομημένου χώρου, δημιουργούν ένα είδος ασυνέχειας του πολεοδομικού ιστού, επηρεάζουν τη ροή της πόλης και αποτελούν τόπους εν δυνάμει κοινωνικής δράσης. Ποικίλουν ως προς την έκταση, τα χαρακτηριστικά, τη χρήση και την ένταξή τους στο ευρύτερο περιβάλλον. Πρόκειται για χώρους που πολλές φορές αποτελούν αφορμή επαναπροσδιορισμού της ταυτότητας της πόλης.

Πρόσφατες κοινωνιολογικές μελέτες μαρτυρούν ότι ο αστικός χώρος επανεξετάζεται πολιτικό-στρατηγικά, ώστε το κενό περιβάλλον να θεωρείται επαρκές να ικανοποιεί κατασκευασμένες επιθυμίες ενώ ταυτόχρονα να συγκροτεί μια ενδιαφέρουσα απρόβλεπτη κατάσταση και ένα ελεγχόμενο χάος. Γι' αυτό άλλωστε συχνά η εικόνα της πόλης μεταβάλλεται, καθώς τεχνολογικές καινοτομίες δημιουργούν διαδραστικές επιφάνειες με απροσδιόριστα τα όρια ανάμεσα στο κενό και το πλήρες, το κτισμένο και το άυλο. Η δυναμική του κενού χώρου διαφεύγει από τα στενά μετρικά όρια σύλληψης και κατασκευής των αρχιτεκτονικών έργων. Το κενό εντέλει μετατρέπεται σ' ένα σκηνικό για performances, όπου, αντί απλώς να περιβάλλει χώρους και άτομα, δημιουργεί εντυπώσεις εκδήλωσης άγνωστων τρόπων του κατοικείν, ψευδαισθήσεις αλλαγής και συμμετοχής σ' έναν κόσμο διαφορετικό από τον πραγματικό.

Κάθε κενό, χωρικό, χρονικό, ιδεολογικό, συναισθηματικό, μνήμης αποτελεί ένα φόβο για τον άνθρωπο, ο οποίος αναζητά τρόπους να το γεφυρώσει και να το υπερβεί. Ο αρχιτέκτονας παράγει μύθους προσωρινής θεραπείας αυτού του φόβου, μύθους απαραίτητους για την ψυχική ανάταση του ανθρώπου.

3. Τρόπος συμμετοχής

- Στην έκθεση φοιτητικών εργασιών μπορούν να συμμετάσχουν μεμονωμένοι φοιτητές ή ομάδες φοιτητών από τις έξι (6) Αρχιτεκτονικές Σχολές της Ελλάδας, δηλαδή:
 1. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
 2. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
 3. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνικής Σχολής Πανεπιστημίου Πατρών
 4. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
 5. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Ξάνθης
 6. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης
- Κάθε τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών από τα ανωτέρω, μπορεί να συμμετάσχει με το πολύ τέσσερις (4) εργασίες.
- Οι εργασίες θα πρέπει να έχουν εκπονηθεί μέσα στην τετραετία 2009-2012.
- Στην έκθεση δεν μπορούν να συμμετάσχουν φοιτητικές εργασίες που έχουν παρουσιαστεί σε προηγούμενες εκθέσεις του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Νομού Αχαΐας.
- Οι εργασίες μπορεί να αφορούν σε κτήρια, κτηριακά συγκροτήματα, πολεοδομικά και οικιστικά σύνολα, ελεύθερους χώρους, βιομηχανικό σχεδιασμό και γενικότερα οποιοδήποτε θέμα αναπτύχθηκε στα πλαίσια των σπουδών της εκάστοτε Αρχιτεκτονικής Σχολής, και που κατά την κρίση των σχολών διαπραγματεύεται την έννοια του κενού.
- Στην έκθεση δεν μπορούν να συμμετάσχουν εργασίες ομάδας φοιτητών στις οποίες συμμετείχε μέλος της επιτροπής διοργάνωσης της 7^{ης} Πανελλήνιας Έκθεσης Αρχιτεκτονικού Έργου.
- Κάθε τμήμα επιλέγει **έναν επιβλέποντα** που θα συντονίζει τις διαδικασίες επιλογής των φοιτητικών εργασιών και θα είναι υπεύθυνος για τα θέματα συνεργασίας μεταξύ της σχολής και της ομάδας επιμελητών της έκθεσης. Το πρόσωπο αυτό θα πρέπει να ανήκει στο διδακτικό προσωπικό της σχολής και το όνομά του καθώς και τα στοιχεία επικοινωνίας θα πρέπει να κοινοποιηθούν στην ομάδα των επιμελητών με σχετικό έγγραφο, μέχρι τις **28 Νοεμβρίου 2012**. Κατόπιν της κοινοποίησης, θα σταλεί στον επιβλέποντα μια Φόρμα Υποβολής την οποία και θα συμπληρώσει στη συνέχεια για όλες τις συμμετοχές, ενώ η επικοινωνία μεταξύ των επιμελητών της 7^{ης} Πανελλήνιας Έκθεσης Αρχιτεκτονικού Έργου και της εκάστοτε Αρχιτεκτονικής Σχολής θα γίνεται αποκλειστικά μέσω αυτού.

Αφού ολοκληρωθεί η επιλογή των εργασιών από τις σχολές, ο επιβλέπων θα πρέπει να **ενημερώσει εγγράφως** τους επιμελητές, μέσω της σχετικής Φόρμας Υποβολής, μέχρι τις **15 Δεκεμβρίου 2012**, σχετικά με:

1. Τον αριθμό των υποβαλλόμενων εργασιών με τις οποίες θα συμμετάσχει η σχολή.
 2. Τον τίτλο και τον εκπρόσωπο της κάθε εργασίας και για τις 2 κατηγορίες
- Εν συνεχεία, θα σταλεί από την οργανωτική επιτροπή προς τον επιβλέποντα κάθε σχολής, οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθηθεί για να αποσταλούν οι υποβαλλόμενες εργασίες

1. Στην κατηγορία των διπλωματικών εργασιών, θα δοθούν οδηγίες σχετικά με το στήσιμο της πινακίδας, το οποίο θα γίνει αποκλειστικά από τον εκάστοτε συμμετέχοντα.

2. Στην κατηγορία των ερευνητικών εργασιών, οι συμμετέχοντες θα στείλουν το βιβλιοδετημένο τεύχος που παρουσίασαν κατά την εξέτασή τους.

- Οι υποβαλλόμενες εργασίες θα πρέπει να αποσταλούν στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων Νόμου Αχαΐας μέχρι τις **31 Ιανουαρίου 2013**.

4. Χρονοδιάγραμμα

28 Νοεμβρίου 2012	Προθεσμία κοινοποίησης του επιβλέποντα κάθε σχολής προς τους διοργανωτές της έκθεσης
15 Δεκεμβρίου 2012	Προθεσμία ενημέρωσης περί των συμμετοχών μέσω της αντίστοιχης φόρμας
31 Ιανουαρίου 2013	Λήξη υποβολής φοιτητικών εργασιών

5. Στοιχεία επικοινωνίας

Ιστοσελίδα έκθεσης	http://www.sana.gr/blog/?cat=16
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (ομάδα επιμελητών)	keno@sana.gr
Υπεύθυνη επικοινωνίας	Ξυπολιά Ελένη Κ. 6973493713 e-mail: elenaxipolia@gmail.com
Γραφεία Σ.Α.Ν.Α. (γραμματεία Συλλόγου)	Τριών Ναυάρχων 40, Πάτρα, δεύτερος όροφος. Ημέρες: Δευτέρα-Τετάρτη- Παρασκευή Ώρες: 10.30-13.00 Γραμματέας Σ.Α.Ν.Α.: Γιώτα Χρυσανθακοπούλου Τηλ. 2610-326922